

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(3) 2019

Мукачево
2019

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(*Протокол №9 від 07.05.2019 р.*)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Алмашій Іван Іванович – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар:

Бабіля Марина Василівна, Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабачій Василь Миколайович - к.ф-м.н., доцент, завідувач кафедри машинобудування, природничих дисциплін та інформаційних технологій;

Качур Мирослава Михайлівна – к. пед.н., доцент, завідувач кафедри співу, диригування і музично-теоретичних дисциплін;

Кобаль Василь Іванович - к. пед.н., доцент, завідувач кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти;

Козарь Оксана Петрівна – д-р.т.н., професор, завідувач кафедри легкої промисловості і професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – к. психол. н., доцент, завідувач кафедри психології;

Лужанська Тетяна Юрївна – к. географічних наук, доцент, декан факультету туризму та готельно-ресторанного бізнесу;

Малець Олександр Омелянович – к.і.н., доц., завідувач кафедри суспільних дисциплін та фізичної культури;

Машіка Ганна Василівна – к.г.н., доцент, завідувач кафедри туризму та рекреації;

Мілашовська Ольга Іванівна – д.е.н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., доцент, декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р.пед. н., проф., завідувач кафедри педагогіки музичної освіти і виконавського мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами;

Реслер Марина Василівна - д-р е. н., професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та маркетингу;

Стегней Маріанна Іванівна - д-р е. н., доцент, професор, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р пед. н., професор, завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземних мов;

Товканець Ганна Василівна - д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р пед. н., доцент, декан педагогічного факультету;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна - д-р е. н., професор, завідувач кафедри фінансів.

Кравченко Д.О.
студентка V-го курсу спеціальності **Філологія*(англійська),**
Мукачівський державний університет
Кравченко Т.М.
ст. викладач кафедри англійської філології
та методики викладання іноземних мов,
Мукачівський державний університет

АУДИТИВНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЮ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглянуто як використання гри на уроках англійської мови в молодших класах стимулює процес вивчення мови, а також які функції виконує гра.

Ключові слова: гра, аудіюванням, адитивні ігри, комунікативна функція.

Гра, як відомо, є провідною формою діяльності школяра. Не секрет, що багато видатних педагогів справедливо звертали увагу на ефективність використання ігор у процесі навчання. І це зрозуміло. У грі проявляються особливо повно і, часом несподівано, здібності людини.

Дана тема надзвичайно важлива для досконалого вивчення і особливо практичного застосування в школах. Її актуальність на сучасному етапі є очевидною, а з урахуванням нових віянь у системі освіти, дає простір викладачам для новаторства і впровадження в життя власних неординарних ідей і рішень.

Багато вчених, що займаються методикою вивчення іноземних мов, справедливо звертали увагу на ефективність використання ігрового методу: Л.С. Виготський, А. Н. Леонтьєв, К. Д. Ушинський, А. І. Сікорський, К. Бюллер, К. Гросс, Дж. Дьюї, Й. Хейзінг. Вони пов'язували гру з розвитком мислення.

Мета статті полягає у висвітленні питання про значення адитивних ігор та їх використання в молодших класах на уроках іноземної мови.

Гра - древнє досягнення культури. Вона існує стільки, скільки існує суспільство. І життя кожної окремої людини також супроводжується грою. У наш час гра стала не тільки самостійним видом діяльності, але й універсальним її інструментом практично у всіх сферах суспільного життя: економіці, політиці, управлінні, науці і, без сумніву, у сфері освіти.

Основна функція педагогічної діяльності полягає не просто в передачі знань, а в створенні проблемно-пізнавальних ситуацій та управлінні процесом пізнавальної діяльності учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

У людській практиці ігрова діяльність виконує такі функції:

- розважальну (це основна функція гри - розважити, доставити задоволення, надихнути, розбудити інтерес);
- комунікативну (освоєння діалектики спілкування);
- діагностичну (виявлення відхилень від нормативної поведінки, самопізнання в процесі гри);
- ігротерапевтичну (подолання різних труднощів, що виникають в інших видах життєдіяльності);
- самореалізації (вияв здібностей і прихованих можливостей);
- міжнаціональної комунікації (засвоєння єдиних для всіх людей соціокультурних цінностей);
- соціалізації (включення в систему суспільних відносин);
- естетичну (насолада, яка відчувається від гри). [3, с. 6]

Тут слід додати, що, якщо ми звернемося до досліджень Ф. Шіллера, то саме він говорить про естетичну функцію гри. Для нього гра - насолода, пов'язана зі свободою від зовнішньої потреби та проявом надлишку життєвих сил. Він говорить, що "предмет спонування до гри, представлений у загальній схемі, може бути названий живим образом". Вказівку на естетичну функцію гри ми можемо зустріти і у таких учених, як Г. Спенсер і В. Вундт.

Якщо ж ми говоримо про ігрову діяльність в процесі навчання, то можна виділити наступні функції: навчальна, виховна, розвивальна, розважальна, психологічна, комунікативна, релаксаційна.

Розглянемо докладніше особливості всіх цих функцій:

Навчальна функція полягає у розвитку пам'яті, уваги, сприйнятті інформації, розвитку загальнонавчальних умінь і навичок, а також вона сприяє розвитку навичок володіння іноземною мовою. Це означає, що гра є особливо організованим заняттям, що вимагає напруги емоційних та розумових сил, а також уміння прийняти рішення (як вчинити, що сказати, як виграти і т.д.). Бажання вирішити ці питання загострює розумову діяльність учнів, тобто гра таїть у собі багаті навчальні можливості.

Виховна функція полягає у вихованні такої якості як уважне, гуманне ставлення до партнера по грі; також розвивається почуття взаємодопомоги та взаємопідтримки. Учням вводяться фрази-кліше мовного етикету для імпровізації мовного звертання один до одного на іноземній мові, що допомагає вихованню такої якості, як ввічливість.

Розважальна функція полягає у створенні сприятливої атмосфери на уроці, перетворення уроку на цікаву і незвичайну подію, захоплюючу пригоду, а часом і в казковий світ.

Комунікативна функція полягає у створенні атмосфери іншомовного спілкування, об'єднання колективу учнів, встановлення нових емоційно-комунікативних відносин, заснованих на взаємодії іноземною мовою.

Релаксаційна функція - зняття емоційної напруги, викликані навантаженням на нервову систему при інтенсивному навчанні іноземної мови.

Психологічна функція полягає у формуванні навичок підготовки свого фізіологічного стану для більш ефективної діяльності, а також перебудови психіки для засвоєння великих обсягів інформації. Тут же варто відзначити, що здійснюється психологічний тренінг і психокорекція різних проявів особистості, здійснюваних в ігрових моделях, які можуть бути наближені до життєвих ситуацій (у цьому випадку мова може йти про рольові ігри).

Розвиваюча функція спрямована на гармонійний розвиток особистісних якостей для активізації резервних можливостей особистості [2, с. 235].

Місце і роль ігрового методу в навчальному процесі, поєднання елементів гри та навчання багато в чому залежать від розуміння учителем функцій і класифікацій різного роду ігор.

Місце гри на уроці і відведений їй час залежать від ряду факторів: підготовки учнів, що навчаються, конкретних цілей та умов уроку і т. д. Наприклад, якщо гра використовується в якості тренувальної вправи при первинному закріпленні матеріалу, то їй можна відвести 15-20 хвилин уроку. Надалі та ж гра може проводитися протягом 3-5 хвилин і служити своєрідним повторенням вже пройденого матеріалу, а також розрядкою на уроці. При використанні ігрового методу навчання завдання вчителя полягає, перш за все, в тому, щоб організувати пізнавальну діяльність учнів, у процесі якої розвивалися б їх здібності, особливо творчі.

Ігри можуть бути граматичні, лексичні, фонетичні, орфографічні. Всі вони сприяють формуванню мовних навичок.

Одна і та ж гра може бути використана на різних етапах уроку. Але все залежить від конкретних умов роботи вчителя, його темпераменту і творчих здібностей. Тут слід зазначити, що при всій привабливості та ефективності ігрового методу необхідно дотримуватися почуття міри, інакше ігри втомлять учнів і втратять свіжість емоційного впливу. [1, с. 22]

Успіх використання ігор залежить від атмосфери необхідного мовного спілкування, яку вчитель створює в класі. Важливо, щоб учні звикли до такого спілкування, захопилися і стали разом з учителем учасниками цього процесу.

Конфіденційність та невимушеність спілкування вчителя з учнями, що виникають завдяки спільній ігровій атмосфері, має в своєму розташуванні школярів до серйозних розмов, обговорення будь-яких реальних ситуацій, так як урок іноземної мови - це не тільки гра. Досвід переконує, що використання ігрового методу навчання сприяє розвитку пізнавальної активності учнів у вивченні мови. Гра несе в собі чималий моральний початок, бо робить працю (оволодіння іноземною мовою) радісною, творчою та колективною. Адже мета ігрового методу навчання - сприяти розвитку мовних навичок і вмінь. Можливість проявляти самостійність у вирішенні мовленнєвих завдань, швидка реакція в спілкуванні, максимальна мобілізація мовних навичок - характерні якості мовного вміння - можуть бути виявлені під час проведення ігор.

З розуміння значення ігор випливають такі вимоги до них:

1. Кожна гра повинна давати вправи, корисні для розумового розвитку дітей та їх виховання.
2. У грі обов'язковим є наявність захоплюючого завдання, вирішення якого потребує розумового зусилля, подолання деяких труднощів.
3. Гра повинна включати себе цікавість, гумор.
4. Захоплення грою мобілізує розумову діяльність, полегшує виконання завдання.

Слід враховувати також і те, що будь-яка гра у навчальному процесі - методичний прийом, що відноситься до групи активних засобів навчання практичному володінню іноземною мовою. Впровадження цього прийому в навчальний процес сприяє досягненню цілей навчання діалогічного мовлення і розширення монологічного висловлення, формування в школярів навичок і вмінь самостійного вираження думки, освіти і виховання учнів засобами іноземної мови [4, с. 53].

Є основні вимоги до ігор.

Гра повинна стимулювати мотивацію навчання, викликати в школярів інтерес і бажання добре виконати завдання, її варто проводити на основі ситуації, адекватної реальної ситуації спілкування.

Гра повинна бути прийнята всією групою.

Вона неодмінно проводиться в доброзичливій, творчій атмосфері.

Гра викликає у школярів почуття задоволення, радості. Чим вільніше відчуває себе учень у грі, тим ініціативнішим він буде в спілкуванні. З часом у нього з'явиться почуття впевненості у своїх силах.

Гра організовується таким чином, щоб учні могли в активному мовному спілкуванні з максимальною ефективністю використовувати мовний матеріал, який відпрацьовується.

Учитель неодмінно сам вірить у гру, в її ефективність. Тільки за цієї умови він зможе добитися добрих результатів.

В іграх школярі оволодівають такими елементами спілкування, як вміння розпочати бесіду, підтримати її, перервати співбесідника, в потрібний момент погодитися з його думкою або спростувати її, вміння цілеспрямовано слухати співрозмовника, ставити уточнюючі питання і т. д.

Перш ніж ввести даний прийом роботи в навчальний процес, необхідно провести підготовчу роботу. Не можна забувати про те, що в учнів середньої школи ще немає навичок іншомовного спілкування на уроці. Отже, щоб організувати спілкування в рамках гри, необхідно сформулювати ці навички в реальних умовах навчального процесу.

Для цього можна використовувати такі тренувальні вправи, які допоможуть дітям навчитися взаємодіяти один з одним на перших порах:

Вправи на тренування учнів в умінні реагувати на запропоновані затвердження. Вони покликані розвивати уміння вживати клішовані фрази, еквівалентні українським "Так", "Ні", "Хіба?", "Як цікаво!" і т.д.

Неможливо переоцінити значення традиційного початку діалогу. Добре відпрацьований, побіжно і виразно пред'явлений початок діалогу, що переходить з одного діалогу в інший, підвищує впевненість співрозмовника у своїх силах і з самого початку налаштовує його на швидку і емоційну промову. Воно сприяє ефективному "з'єднанню" чергової теми до суми вже засвоєних школярами знань і навичок.

Вправи на тренування школярів у складанні мікродіалогів в парах, в рамках запропонованої ситуації.

Учням пропонується діалог-зразок, який є основою для складання їх власного діалогу. Робота над ним проводиться поетапно:

- спочатку читаємо діалог за ролями, звертаючи увагу хлопців на репліки, що підлягають засвоєнню;
- читаємо діалог з метою відновити пропущені репліки;
- інсценуємо діалог, відтворюючи репліки за ролями;
- самостійно складаємо аналогічний діалог, але в іншій ситуації.

Складання діалогів з опорою на ключові слова і вирази в рамках запропонованої ситуації.

Ще однією важливою вимогою при проведенні різного роду ігор є використання всілякої наочності.

Крім того, вчитель повинен завжди пам'ятати про такі елементарні вимоги, як відповідність гри віку дітей; не можна допускати такого моменту, коли в грі задіяні не всі учні. Також потрібно впевнитися, що інструкція зрозуміла і засвоєна всіма і учні готові до здійснення ігрової діяльності.

Також не варто забувати і про те, що обговорюючи проведену гру, оцінюючи участь у ній школярів, учителю варто виявити такт, особливо при оцінці результатів гри. Негативна оцінка діяльності її учасників неминуче приведе до зниження активності. Бажано почати обговорення результатів гри з удалих моментів і лише потім перейти до недоліків [2, с. 237].

Використання інноваційних технологій у школі, зокрема початковій, умовно поділяють на два напрямки:

1) залучення інноваційних технологій, які сприятимуть новим формам й методам викладання;

2) застосування інформаційно-комунікативних технологій за допомогою нових технічних засобів [1, с. 19].

Гра - це діяльність, в якій дитина спочатку емоційно, а потім інтелектуально засвоює всю систему людських відносин. Вони комплексно впливають на інтелектуальну, емоційну, вольову, комунікативну та інші сторони підростаючої особистості.

Різноманітність ігор, які ми можемо використовувати на уроках іноземної мови в середній школі, величезна.

Використання ігрової діяльності на уроках іноземної мови у середній школі позитивно впливає на засвоєння, відпрацювання і повторення навчального матеріалу.

З точки зору організації словесного матеріалу гра це не що інше, як мовленнєва вправа. Гра - це ситуативно-варіативна вправа, де створюється можливість для багаторазового повторення мовного зразка в умовах, максимально наближених до реального мовного спілкування з властивими йому ознаками - емоційністю, спонтанністю, цілеспрямованістю мовного впливу.

Отож, використання гри на різних етапах уроку допомагає вчителю в нестандартному проведенні уроку, розвитку креативності учнів, їхньої спільної діяльності - вміння працювати в колективі, а також мотивувати їх інтерес до вивчення іноземної мови, що особливо важливе на даному етапі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бочарова Л.П. Ігри на уроках англійської мови на початковій і середній ступені навчання/ Л.П. Бочарова// Іноземні мови в школі. - № 3. - 1996 – С. 27.
2. Гапонова С.В. Навчання розуміння аудіотекстів учнів старших класів середньої школи / С.В. Гапонова // Іноземні мови. - 1996. - № 2. - С.15-18.
3. Державний стандарт базової і повної середньої освіти (іноземні мови) // Іноземні мови. – 2004. – №1. – С. 3-8.

4. Макад Бенджамен М. Микро ЭВМ в образовании: опыт Кении/ М. Макад Бенджамен, Б. Рей // Перспективы. Вопросы образования. – 1988. N 4. – С.51-61.

The article discusses how the use of the game in English lessons in the younger class stimulates the process of learning the language, as well as what functions performs the game.

Keywords: game, listening, additive games, communicative function.

УДК 159.923.2:159.942.5(045)

Левицька К.В.
студентка IV курсу,
спеціальності 6.030103 «Практична психологія»
Мукачівський державний університет
Корнієнко І.О.
доктор психологічних наук, доцент
Мукачівський державний університет

КОПІНГ-ПОВЕДІНКА ОСІБ, ЩО ВТРАТИЛИ РОБОТУ

У статті розглянуто результати дослідження копінг-поведінки осіб, що втратили роботу. Розкрито зв'язок між опанувальною поведінкою та особистісними та мотиваційними факторами особистості. Здійснено порівняльний аналіз особливостей досліджуваних параметрів у чоловіків і жінок.

Ключові слова: копінг-поведінка, опанування, мотивація, безробіття.

В сучасних умовах людині доводиться зустрічатися з великою кількістю важких ситуацій, подолання яких здійснює вплив на подальше життя і нормальне функціонування особистості в соціумі. Однією з таких важких ситуацій є ситуація втрати роботи. Безробіття здійснює негативний вплив на фізичне, психічне здоров'я особистості, сімейні та міжособистісні відносини, має негативні наслідки у вигляді деструктивних форм поведінки, а також погіршення матеріального, професійного та соціального статусу особистості. В зв'язку з цим існує гостра необхідність в дослідженні даної проблеми та в розробці програм корекції, консультування, надання психологічної допомоги безробітним з ціллю оптимізації подолання ними даної кризи з найменшими

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>